

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 434)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Brezilya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Konularında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/751)

Not: Tasarı Başkanlıkça, Milli Savunma ile Dışişleri komisyonlarına havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

27.1.2004

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-809/453

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 9.1.2004 tarihinde kararlaştırılan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Brezilya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Konularında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GEREKÇE

“Askeri Alanda Çerçeve İşbirliği” tarzındaki anlaşmaların temel amacı, taraf ülkeler arasında teknik ve eğitim dahil askeri alanda işbirliğine gidilebilmesi için, ilk defa tesis edilecek askeri ilişkilerin çerçevesinin çizilerek hukuki bir zemine oturtulmasıdır.

Örneği ekli “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Brezilya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Konularında İşbirliğine Dair Anlaşma”yla, taraflar ana hatlarıyla aşağıdaki işbirliği alanları üzerinde mutabakata varmışlardır:

- Üst düzey temsilcilerinden oluşan heyetlerin karşılıklı ziyaretleri,
- Denk askeri kurumlar arasında toplantılar,
- Öğretim ve eğitim personeli mübadelesi,
- Eğitim kursları, pratik eğitim, seminer, konferans ve sempozyumlara katılım,
- Askeri gemi ve uçakların ziyareti,
- Sözkonusu anlaşma ya da eklerinde belirtilen fonksiyonel alanlar konusunda bilgi alış-verişi ve,
- Uluslararası barışı koruma operasyonlarıyla ilgili olarak, müttefikler arası askeri teçhizatta edinilen deneyimlerin paylaşılması.

Silahlı kuvvetlerimizin oraya çıkabilecek, asimetrik tehdidin de dahil olduğu her türlü tehlikeye karşı hazırlıklı olması önem arz etmektedir. Ülkemizin uluslararası politikadaki ana hedefleri arasında, Birleşmiş Milletler Anlaşması göz önünde tutularak, uluslar arası barış ve güvenliğin tesis edilmesi bulunmaktadır. Silahlı Kuvvetlerimiz bu çerçevede, kabiliyetlerini geliştirmek için çalışmakta ve dünyada kendi alanlarında etkin ve teknolojik olarak yenilikleri uygulayabilen/geliştirebilen ülkelerle işbirliği olanaklarını araştırmaktadır.

Latin Amerika'da en çok ticaret hacmine sahip olduğumuz ülke olan Brezilya iktisadi, siyasi, insan gücü ve askeri kapasitesi sayesinde, Latin Amerika ve dünyanın sayılı ülkelerinden biri olma yolunda ilerlemektedir. Mercosur bölgesel bütünleşme hareketinin etkin bir üyesi olan ve Amerikalılararası Serbest Ticaret Bölgesi müzakerelerinde aktif rol oynayan Brezilya aynı zamanda sanayileşen ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasında uluslararası mali piyasaların istikrarına yönelik bir forum olarak kurulan G-20 Grubu'nun da bir üyesidir.

Brezilya Silahlı Kuvvetleri, belli bir dış tehditten ziyade barışı koruma operasyonları, Amazon bölgesinin kontrolü, uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadele ve gerekli hallerde iç güvenliği sağlama faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Herhangi bir askeri pakt üyesi olmayan Brezilya'nın, uluslararası silahsızlanma çalışmalarına aktif olarak katıldığı gözlemlenmektedir. Brezilya'nın sahip olduğu Nükleer teknolojiyi enerji üretiminde kullanmakta, son yirmi yılda geliştirdiği nükleer denizaltı projesi çalışmaları çerçevesinde 2010 yılına kadar nükleer denizaltı üretimine geçmesi öngörülmektedir.

Brezilya'nın tecrübe sahibi olduğu başka bir alan ise uzay sanayisidir. 60'lı yıllardan itibaren gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda adı geçen ülke bugün, Latin Amerika'da gelişmiş uzay programına sahip ülkelerden biri konumuna gelmiştir. Brezilya'nın füze üretiminin de dahil olduğu birçok alanda tecrübesi ve uluslararası ortaklıkları bulunmaktadır.

Brezilya ile askeri ilişkilerimiz 1998 yılından itibaren ivme kazanmaya başlamış, gerçekleştirilen üst düzey ziyaretler, ileriye yönelik tasarlanan işbirliği sürecinin temelini atmıştır. İki ülke arasında hukuki altyapının tamamlanması halinde başlanması öngörülen ve aralarında Embraer uçaklarının ortak üretimi gibi önemli projelerin bulunduğu bir işbirliği zemini mevcuttur.

Brezilya gibi bölgesinde stratejik öneme sahip ve askeri alanda kendi teknolojisini geliştirmeyi başarmış bir ülke ile askeri işbirliği anlaşması imzalanmasının, Latin Amerika bölgesi ile tesis edilmekte ve giderek gelişmekte olan ilişkilerimizi kuvvetlendireceği gibi, ülkemizin tanıtımına yardımcı olacağı değerlendirilmektedir. Anlaşma kapsamında taraflar arasında öngörülen, bilgi değişimi ve işbirliği sayesinde mevcut kabiliyetlerin geliştirileceği, uygulamaya konulacak projeler çerçevesinde ülkemizin teknolojik alandaki bilgi birikiminin zenginleşeceği ve bölge ile ticari bağlarının gelişeceği düşünülmektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/751

30.4.2004

Karar No. : 214

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Brezilya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Konularında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 29 Nisan 2004 tarihli 36 ncı toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Silahlı Kuvvetlerimizin kabiliyetlerini geliştirmek amacıyla, dünyada, kendi alanlarında etkin olan ve teknolojik yenilikleri uygulayabilen ülkelerle işbirliği olanaklarını geliştirme çerçevesinde, Latin Amerika'nın önemli ülkelerinden olan Brezilya ile askeri işbirliği öngören Anlaşma Komisyonumuzca benimsenmiş ve Tasarı aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Mehmet Dülger</i>	<i>Hüseyin Kansu</i>	<i>Eyyüp Sanay</i>
Antalya	İstanbul	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Özyol</i>	<i>Nur Doğan Topaloğlu</i>	<i>Mustafa Dündar</i>
Adıyaman	Ankara	Bursa
Üye	Üye	Üye
<i>V. Haşim Oral</i>	<i>M. İhsan Arslan</i>	<i>Abdülbaki Türkoğlu</i>
Denizli	Diyarbakır	Elazığ
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Eraslan</i>	<i>Halil Akyüz</i>	<i>Şükrü Mustafa Elekdağ</i>
Hatay	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Onur Öymen</i>	<i>Fikret Ünlü</i>	<i>Ufuk Özkan</i>
İstanbul	Karaman	Manisa
Üye	Üye	Üye
<i>Hasan Ören</i>	<i>Nihat Eri</i>	<i>Osman Seyfi</i>
Manisa	Mardin	Nevşehir
	Üye	
	<i>Öner Ergenç</i>	
	Siirt	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
VE BREZİLYA FEDERAL CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA SAVUNMA KO-
NULARINDA İŞBİRLİĞİNE DAİR ANLAŞ-
MANIN ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1. - 14 Ağustos 2003 tarihinde Brasilia'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Brezilya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Konularında İşbirliğine Dair Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
VE BREZİLYA FEDERAL CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA SAVUNMA KO-
NULARINDA İŞBİRLİĞİNE DAİR ANLAŞ-
MANIN ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1. - Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir

MADDE 2. - Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Mehmet Ali Şahin

Başbakan V.

Dişşleri Bak. ve Başb. Yrd. V. Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. V. Gönül

A. Şener

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. A. Şahin

Devlet Bakanı V.

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

C. Çiçek

A. Babacan

M. Aydın

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Adalet Bakanı

G. Akşit

K. Tüzmen

C. Çiçek

Milli Savunma Bakanı

İşşleri Bakanı

Maliye Bakanı

M. V. Gönül

A. Aksu

K. Unakıtan

Milli Eğitim Bakanı

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Sağlık Bakanı

H. Çelik

Z. Ergezen

R. Akdağ

Ulaştırma Bakanı

Tarım ve Köyişleri Bakanı

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

B. Yıldırım

S. Güçlü

M. Başesgioğlu

Sanayi ve Ticaret Bakanı

En. ve Tab. Kay. Bakanı

Kültür ve Turizm Bakanı

A. Coşkun

M. H. Güler

E. Mumcu

Çevre ve Orman Bakanı

O. Pepe

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE
BREZİLYA FEDERAL CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA SAVUNMA KONULARINDA İŞBİRLİĞİNE DAİR ANLAŞMA**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Brezilya Federal Cumhuriyeti Hükümeti, bundan böyle taraf(lar) olarak anılacaktır.

Birleşmiş Milletler Anlaşması'na dayanarak, uluslararası barış ve güvenlik açısından ortak menfaatleri göz önünde bulundurarak;

İşbirliği bağlarının yanı sıra, katılımcılar arasındaki iyi ve samimi ilişkileri artırmayı arzu ederek;

Demokrasiyi güçlendirmenin, aralarındaki işbirliğini artırmak ve kuvvetlendirmek için önemli bir fırsat oluşturacağını bilerek;

Taraflar arasındaki işbirliğinin muhtelif alanlarda müşterek menfaatleri gerçekleştirecek konularda ortak çalışma prensibinden hareketle geliştirmeyi arzu ederek,

Aşağıdaki hususlarda görüş birliğine varmışlardır.

MADDE I

AMAÇ

1.1 Bu Anlaşmanın amacı, kullanım amaçlı bilgi ve deneyim alışverişi için ve her iki tarafın da menfaatleri göz önüne alınarak, bir çerçeve oluşturup savunmayla ilgili konularda işbirliğini artırmaktır.

MADDE II

İŞBİRLİĞİNİN KAPSAMI

2.1 Taraflar işbirliği ve bilgi alışverişi alanlarını belirleyecek ve her iki tarafın millî kanun düzenleme ve sözleşmeye dayalı veya uluslar arası yükümlülüklerine bağlı kalarak işbu Anlaşmanın hükümlerine uygun olarak savunma konularında işbirliğini teşvik edeceklerdir.

2.2 Taraflar savunma konularında iletişim kanallarının kurulmasını geliştirecek ve karşılıklı menfaat sağlanacak alanlarda bilgi alış verişini sağlayacaktır.

2.3 Bu Anlaşma var olan herhangi bir ikili veya çok taraflı anlaşmanın uygulanmasını engellemeyecek veya her iki tarafın önceden imzalamış olabileceği uygulamaya yönelik düzenlemeleri veya anlaşmaları sınırlamayacaktır.

2.4 Taraflar, karşılıklı menfaat sağlayacak savunma ile ilgili konularda bilgi alış verişini sağlamak amacıyla masraflarını kendileri karşılamak üzere ve uygun fonların bulunmasına bağlı olarak, yıllık veya mutabık kalınacak başka aralıklarla, karşılıklı temelde toplantı yapmaya çalışacaklardır.

2.5 İşbirliği alanları ve şekilleri ana hatları ile aşağıdaki şekilde olacaktır :

2.5.1 Üst düzey temsilcilerden oluşan heyetlerin karşılıklı ziyaretleri.

2.5.2 Denk askerî kurumlar arasında toplantılar.

2.5.3 Öğretim ve eğitim personeli mübadecesi.

2.5.4 Eğitim kursları, pratik eğitim, seminer, konferans ve sempozyumlara katılım.

2.5.5 Askerî gemi ve uçakların ziyareti.

2.5.6 Bu Anlaşmada ya da eklerinde belirtilen fonksiyonel alanlar konusunda bilgi alış veriş ve,

2.5.7 Uluslar arası barışı koruma operasyonlarıyla ilgili olarak, müttefikler arası askeri teçhizat edinilen deneyimlerin paylaşılması.

MADDE III

UYGULAMA

3.1 İşbirliği, her yıl için detaylarıyla belirtilecek ve o yılın programının kaba bir taslağını açıklayan ayrı programlara bağlı olarak sağlanacaktır.

3.2 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Brezilya Federal Cumhuriyeti Hükümeti heyetlerle ve yıllık işbirliği programlarının hazırlanmasıyla ilgili idarî destek sağlayacaktır.

3.3 Gerektiğinde Madde II paragraf 2.5.6'da belirtilen işbirliği alanları bu protokolün eklerinde belirtilecektir.

3.4 Resmî ziyaretlerin dışındaki heyet gezisi gibi ziyaretler, her iki tarafça onaylanacak gayri resmî ve iş ziyaretlerinin organizasyon şartlarıyla ilgili özel eklerin hükümlerine uygun olarak gerçekleştirilecektir.

3.5 Bu Anlaşmanın uygulanmasıyla ortaya çıkacak masraflar taraflarca kabul edilecek ve bu, müteakip düzenlemeler ve programlar ile belirtilecektir. Bunun etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekli bütçe kaynaklarının mevcudiyetine bağlı olacaktır.

MADDE IV

GİZLİLİK DERECELİ BİLGİLERİN AÇIKLANMASI

4.1 Bu Anlaşma çerçevesinde mübadele edilen ya da üretilen tasnif edilmiş bilgilerin korunması, açıklanması ve aktarılması, tarafların ulusal kanun ve tüzüklerine uygun olarak ele alınacak ve muhafaza edilecektir. Bu konu hakkında, ilgili önlemler alınmadan önce, taraflar arasında bu Anlaşmaya özel ek oluşturulacaktır.

4.2 Taraflar, elde edilen bilgilerin herhangi bir zamanda, bilgi sahibi tarafın yetki verdiği amaçlar dışında kullanılmayacağını kabul eder.

4.3 Bilgiyi alan taraf, bu tür tasnif edilmiş bilgileri veren tarafa danışmadan, bilgileri herhangi bir hükümete, ulusal bir örgüte ya da üçüncü bir tarafa açıklamayacaktır.

4.4 Tasnif edilmiş bilgi yalnızca Hükümetten hükümete kanallarla veya belirlenmiş güvenlik otoritelerinin onayladığı kanallar yoluyla transfer edilecektir.

MADDE V

UYUŞMAZLIKLAR ÇÖZÜMLENMESİ

Bu Anlaşmanın uygulanması ya da yorumlanmasıyla ilgili uyuşmazlıklar taraflar arasında dostça istişareler yoluyla çözülecektir.

MADDE VI

YÜRÜRLÜĞE GİRME VE SONA ERDİRME

6.1 Bu Anlaşma, yürürlüğe girmesi için gerekli olan tüm dâhili prosedürlerin yerine getirilmesinden tarafların birbirlerini haberdar ettiği son tebliğin alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

6.2. Tarafların, güvenlik düzenlemeleri ve teknik veri, bilgi ve malzemenin korunmasına ilişkin sorumluluk ve yükümlülükleri, Anlaşma feshedilse de uygulanmaya devam edecektir.

MADDE VII
METİN VE İMZA

Aşağıda belirtilen ve ilgili Hükümetlerince tam yetkilendirilen temsilciler, bu Anlaşmayı her biri aynı derecede geçerli olan Türkçe, Portekizce ve İngilizce dillerindeki 2'şer nüsha halinde imzalamışlardır. Metnin açıklanmasında veya uygulanmasında var olabilecek herhangi bir görüş ayrılığında İngilizce metin geçerli sayılacaktır.

Bu Anlaşma Brasilia'da 14 Ağustos 2003 tarihinde imzalanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına

İMZA :

İSİM : *M. Vecdi GÖNÜL*

UNVAN : Millî Savunma Bakanı

Brezilya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Adına

İMZA :

İSİM : *Jose Viegas FİLHO*

UNVAN : Savunma Bakanı

